

פשר דבר ידיעות עזר להבנת הענינים

ואמרתם כה לחי הפיוט ומחברו

"ואמרתם כה לחי" הוא הפיוט האחרון בזמן, שנתקבל ונתקדש בקרב כלל ישראל, על כל עדותיו. מעטים המה היודעים כי בשנה זו (י"ג אלול תשס"ט) מלאו רק מאה שנה להסתלקותו של מחבר הפיוט, ובל"ג בעומר ששעל"ט ציינו ק"מ שנה לחיבורו.

ובכן מי היה מחברו, ומה אנו יודעים על נסיבות חיבור הפיוט הנפלא הלז?

המחבר היה הגאון המקובל ריש גלותא דבבל רבי יוסף חיים זצוק"ל אבד"ק בגדד, המפורסם על שם חיבורו "בן איש חי". נוסף לגאונותו המופלגת בנגלה ובנסתר, והיותו דרשן בחסד עליון וחובר חיבורים רבים ויקרים בכל מכמני התורה, היה ג"כ פייטן מבורך, בלשון צח ומובן, וקולע אל השערה.

בשנת תרכ"ט, בהיותו רק בן ל"ה שנים, וכבר היה מפורסם וערץ מאד במדינתו ומחוצה לה, שם לדרך פעמיו לעלות לציון ולבקר ביום ל"ג בעומר במקום מנוחת קדשו של בעל ההילולא רבי שמעון בר יוחאי ז"ע. נסיעת הצדיק עשתה רושם כביר, והיתה מלווה בפרסום רב ובכבוד התורה. בהגיעו מיוונה נתקבל בתשואות מאלפי האנשים שצאבו על האהל הקדוש, ושלא ידעו עוד מהמתנה טובה אשר בגניזו, רק בהתקרב אל המקום הקדוש, 'פתח פיו בחכמה והוציא אור תעלומה' הוא שירו "ואמרתם כה לחי" שחיבר במיוחד לכבוד מאורע זה, ואשר היה חרות לפניו על טס של כסף. בשלהבת אש קודש פיוס ה"בן איש חי" את הפיוט, כאשר כל הקהל עונה אחריו ברגש ובשמחה גדולה.

חיש מהר נתפרסם הפיוט בערי הקדוש, ולא היו שנים מועטות עד שחצה גבולות וימים, והגיע עד למדינות רחוקות. הבן איש חי זצ"ל הדפיס בעצמו את הפיוט, וזכה אשר בחיים חיותו כבר חזר ונדפס עשרות פעמים. פרסומו העצום, והעובדא שהפיוט נתקבל בכל העדות והחוגים, בכל קצוי תבל, עד שהיה לאחדים עם השיר "בר יוחאי", גרם שברוב הימים נתקבל ההרושם שהמדובר בפיוט קדום, ונשתקע שם מחברו, שכן חתום על השיר.

בהשקפה טחית לתוך הפיוט עושה רושם שהמחבר לא התכוון בסיפור שבחו של בעל ההילולא אלא לאותן עובדות וסיפורים המפורשים והמפורסמים, אבל לא חש להטמין בלשונות החרוזים ענינים מסוימים, או שבחים נסתרים וביטויים שונים על רבי שמעון, המפורזים בש"ס ומדרש וספרי זהור. לפעמים גם נראה שהמחבר הוסיף אי אלו שבחים משלו, אשר על אף שאיש לא יפקפק באמינותם בכל זאת יחשוב שאין להם מקור, ובאו כאן רק לצורך התאמת החרוז וכדומה. אולם המתעמק קצת יראה שאין כן פני הדברים, אלא המחבר ברוב גאונו, שיכל את לשונו, וכל השבחים והביטויים יסודתם בקדוש, ויש להם שייכות אל בעל ההילולא באיזה אופן שהוא.

בפירוש דלהלן נעשה נסיון ראשון לגלות את הטמון, אם זה בספרי הש"ס והמדרש, או בספרי הזוה"ק, זהר חדש ותיקוני זוה"ר (עפ"י הפירוש הנפלא 'מתוך מדבש', ובעזרת הספרים הנחמדים של הגה"צ מהרי"א ז"ל מרגליות זצ"ל), בתקוה שישמע חכם ויוסף לקח וטהר ידים ויוסף אומץ, ומני ומינייתו יתקלס התנא, ובקרב קדושים יתהלל.

אשרי עין ראתהו . לב חכם ישיכל פיהו - בזה"ק (ויצא קנא): "מאן דחמי ליה לרבי שמעון, כל עלמא חמי" ובפירוש מתוך מדבש: "מי שרואה את רבי שמעון ודאי נחשב כאילו רואה את כל העולם, ר"ל כאילו רואה את חכמת כל העולם, לפי שרבי שמעון הוא מקור הכל וצנור לחכמה". וזהו "אשרי עין ראתהו", והטעם כי "לב חכם ישיכל פיהו", והרואה אותו כרואה חכמת כל העולם."

לב חכם ישיכל פיהו - לשון הכתוב (משל טו, כג), וברש"י: "לבו מלמוד את פיו לדבר צחות", ובמדרש (שיר השירים רבה א, ז) פירשו פסוק זה, שהחכם אוצר בתוכו הרבה חכמה, אבל אחרים אין יודעים מזה עד שפותח פיו ומגלה חכמתו, נמצא שפיו משכיל עליו, שמגלה מטמוניות חכמה ושכל שבלבו."

ואמרתם כה לחי - רבי שמעון בר יוחאי
כה תאמרו להצדיק הנקרא חי. רבי שמעון בר יוחאי"

איש אלקים קדוש הוא . אשרי עין ראתהו . לב חכם ישיכל פיהו

איש אלקים קדוש הוא - לשון הכתוב (מ"ב ט, ט), תואר 'איש אלקים' נאמר בתורה על משה רבינו, ובוהר חדש (רות קד): אמר רבי מאיר על רשב"י: "שבחא דיליה מי יכיל למיקם ביה, מי לאו גדול כמשה".² תואר 'קדוש' מצינו על רשב"י בזה"ק (נשא קמה): "מאן הוא קדוש ה', דא רבי שמעון בן יוחאי".

א. תיבות הללו "ואמרתם כה לחי", צוה דוד לשלוחיו שיאמרו בשמו אל נבל הכרמלי (ש"א טו, ו), אבל אל היה בלבו אליו, אלא התכוון בזה לשבח לאדון הכל. כן אמר רבי אבא לרבי שמעון (זוה"ק וירא כג), וסיים: "ומאן דאקדים שלם לזכאה (נפיק) כאילו אקדים ליה לקדשא בריך הוא, כל שכן מר (רבי שמעון) דאיהו שלמא לעילא ולתתא". וכמו שרבי אבא תמן אמירת שבח על רבי שמעון בפסוק זה, להורות שהמשבח אותו כאילו שייב להקב"ה, כן עשה המחבר. **ב.** ובספרי ההילולא דרשב"י מפרט ששים ענינים ומדריגות שמצינו אצל שניהם בשוה. גם מביא שם משם הארז"ל (לקוטי הש"ס ריש שבת) בזה"ל: "רשב"י היה ניצוץ ממשה רבינו ע"ה, וכמו ממשה ברח מפני חרב פרעה והשיג שלימותו שם במדבר, כך רשב"י ברח מפני הקיסר למערה במדברא דלוד, והשיג שם שלימותו". **ג.** ואפשר לפרש ג"כ באופן אחר ההמשך של הני תרי מילי "אשרי עין ראתהו - לב חכם ישיכל פיהו" עפ"י הגמרא (שבת לא): "א"ל (רבי פנחס בן יאיר לרשב"י, לאחר שיצא מן המערה ורואה מלא בקיעים וסדקים בגופו) אוי לי שראיתין בכך. א"ל אשריך שראיתני בכך, שאילמלא לא ראיתני בכך לא מצאת בי כך, דמעיקרא כי הוה מקשי ר"ש בן יוחי קושיא הוה מפרק ליה ר' פנחס בן יאיר תריסר פירוקי, לסוף כי הוה מקשי ר' פנחס בן יאיר קושיא הוה מפרק ליה רשב"י עשרין וארבעה פירוקי". וזהו ההמשך: "אשרי עין ראתהו", כלשון רשב"י בעצמו "אשריך שראיתני בכך", כי ע"ז "לב חכם ישיכל פיהו", שידע לתרץ כ"ד פירוקי על קושיית רפכ"י. **ד.** וז"ל המדרש שם: "לבו של חכם מלא חכמה, מי ישיכל עליו ומי יחכים עליו, פיהו. פומיה מחכים עליו, פומיה מורה עליו. משל למה הדבר דומה, לחבית שהיא מלאה אבנים טובות ומרגליות, ומפקת צמיד פתיל, והיא נתונה בזוית אחת ואין אדם יודע מה בתוכה, בא אחד ופנה אותה וידעו הכל מה בתוכה". לפי פירוש זה מה מאד מתאים לקרוא פסוק זה על רבי שמעון, אשר מי

ברוך הוא מפי עליון . קדוש הוא מהריון . מאור גליל העליון

ברוך הוא מפי עליון - 'ברוך' פירושו משובח (כמו ברוך אתה ה'), והכונה שהקב"ה משבח אותו תמיד, כאותה ששנינו בזה"ק (האזינו רצו). דכאשר הוכנס רשב"י במערה לקבורה, הכריזה בת קול "דנא רבי שמעון בר יוחאי דמאריה משתבח ביה בכל יומא".

קדוש הוא מהריון - ע"ד הכתוב (ידימה א, ה) בטרם אצרך בבטן ידעתך, ובטרם תצא מרחם הקדשתיך. בזה"ק (שמיני מא.) איתא שרבי אלעזר ברבי שמעון קרא פסוק זה על רבי ייסא, חד מן חבריא, ומובא שם הפירוש בשם הרמ"ק "כי מטרם שנולד כבר נתנוצצה בו נשמה קדושה המסוגלת להשיג סודות התורה", וא"כ הדברים ק"ו על רבי שמעון בעצמו, מארי דריון.

מאור גליל העליון - כי שם נמצא בעת שגילה סודות העליונים, כידוע עד היום מקום האידרא קדישא, ושם חלקת מחוקק ספון. אמנם לא כל הימים היה שם מקום מושבו, כי כימי חורפו למד י"ג שנים בישיבתו של רבי עקיבא בבני ברק, ולאחר פטירת רבו, ואח"כ י"ג שנות הסתרתו במערה, יסד את ישיבתו בעיר תקוע, הנמצאת בין ירושלים לחברון, אשר לכן נמנה שמו בין "רבותינו שבדרום" (במות סב).

גבור ואיש מלחמה . בדת תורה תמימה . מלא מדע וחכמה

גבור ואיש מלחמה . בדת תורה תמימה - גם בעת היותו 'איש מלחמה' בתורה^א היה 'גבור' הכובש את יצרו, ולא היתה כונתו במלחמותיו לאהבת הנצחון, אלא לשם שמים. כן מפורש בזהר חדש (בראשית ג): "תנו רבנן זימנא חדא הוה אזיל רבי יוחנן למחמי לרבי שמעון, והוי רבי יוסי אזיל עמיה. אמר ליה רבי יוסי לאן את אזיל, אמר ליה למחמי לרבי שמעון. אמר (שאל ר' יוסי לרבי יוחנן) למארי פלוגתא דילך את אזיל למחמי, אמר (השיב רבי יוחנן) שמע מינה דרבי שמעון לשום שמים קא מפליג, והואיל וכך הוא, חביבותא דליבאי אשתכחת ביה (אהבת לב נמצאת בו, ונמשך אני אחריו)".

מלא מדע וחכמה - כן הוא בזה"ק (אחרי עט): "רבי שמעון בר יוחאי מאריה דאורייתא, מאריה דחכמתא, עוד שם (ויקרא כב): "ביומו דרבי שמעון אפילו צפרי שמיא מרחשן חכמתא וכו' כל שכן חכימי דרא, כל שכן אינון דקיימי קמיה דרבי שמעון ואולפי מיניה בכל יומא, כל שכן וכל שכן רבי שמעון דהוא עלא על כולא".

דרש כל תעלומות . בעזו ותעצומות . עלה מעלות רמות

ניתנו לו העזו והכח מן השמים לדרוש כל תעלומות סתרי תורה, ובזה עלה מעלות רמות מאד אפילו יותר מן המלאכים, שלא השיגו אותן ההשגות, כמו שאמרו לו החבריא קדישא (בראשית כב): "זכאה בר נש דמאריה אסתכם עמיה לגלאה רזין טמירין, דלא הוו מתגליין למלאכיא קדישיא".

הוחבא בתוך מערה . מפני הגזרה . שם למד סתרי תורה

ושם נברא מעין לו . והורבו למאכלו . מה טוב חלקו וחבולו

הוחבא בתוך מערה . מפני הגזרה . ושם נברא מעין לו . והורבו למאכלו - דבר זה מצוי בתלמוד, במדרש ובוזר. במסכת שבת (לג): "תנבי רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון, ויתבי יהודה בן גרים (בן גר וגיות הוה) גבייהו. פתח ר' יהודה ואמר כמה נאים מעשיהן של אומה זו (רומיים), תקנו שווקים, תקנו גשרים, תקנו מרחצאות. ר' יוסי שתק, נענה רשב"י ואמר כל מה שתקנו לא תקנו אלא לצורך עצמן, תקנו שווקים להושיב בהן זונות, מרחצאות לעדן בהן עצמן, גשרים ליטול מהן מכס. הלך יהודה בן גרים וסיפר דבריהם (לתלמידיו או לאביו ואמו, ולא להשימען למלות) ונשמעו (על ידו) למלות. אמרו, יהודה שעילה יתעלה (להיות ראש המדברים), יוסי ששתק יגלה לציפורי, שמעון שגינה ירהג. אזל הוא ובריה טשו (נתחבאו) בי מדרשא. כל יומא הוה מייית' להו דביתיהו ריפתא וכוזא דמיא, וכרכי. כי הוה תקיף גזירתא א"ל לבריה נשים דעתן קלה עליהן, דילמא מצערי לה ומגליא לה, אזלו טשו במערתא. איתרחיש ניסא, איברי להו חרובא (לאכול פירותיו) ועינא דמיא (לשתות)". ובמדרש (בראשית רבה עט, ו): "רשב"י ור' אלעזר בריה הוו טמירין במערתא י"ג שנה ביומא דשמדא (בשעת השמד), והיו אוכלים חרובין של גרודא (בישים וגרועים)". ובוזר חדש (תבא עג. וכן הוא בהקדמת תקוני הור א.) "רבי שמעון בן יוחאי אזל ליה וערק למדברא דלוד, ואתגניזי בחד מערתא, הוא ורבי אלעזר בריה, אתרחיש לון ניסא ונפק להו חד חרובא וחד מעיינא דמיא, אכלי מההוא חרובא ושתאן מאינון מייין".^א

שם למד סתרי תורה - בזהר חדש, ובתיקונים (שם) "הוה אליהו זכור לטוב אתי לון בכל יומא תרי זמני, ואולין לון".^ב

מה טוב חלקו וחבולו - בזהר חדש (הנ"ל) מובא שאז בהיות רשב"י במערה אמר לו אליהו "זכאה חולקך".^ג

כמוהו מורה, שפיו השכיל עליו לדעת את החכמה הצפונה בלבו. **ה.** בספר חבתי ירושלים (מאמר רנו צדיקים אות ב) מביא בזה"ל: "בספר עמק המלך (פ"ה) כתב על הארז"ל שלפעמים היה הולך עם החברים לכפר מירון, והיה מושיב אותם על המקום אשר שם גלה הרשב"י האידרא רבא להתבריא, והיה אומר בכאן ישב ר' אלעזר, בכאן ישב ר' אבא, בכאן ישב ר' יהודה וכן כולם". ו. כן הוא מפורש במדרש (בראשית רבה כז, א): "רבי חנינא בן חזינא ור' שמעון בן יוחאי הלכו ללמוד תורה אצל ר' עקיבא בבני ברק, שהו שם י"ג שנה". ובגמרא דידן (כתובות סב) מפורש בזה היה מיד את חתונתו, וזה לשון הגמרא: "רבי חנינא בן חזינא הוה קאזיל לבי רבי בשיליה הלילא דר"ש בן יוחאי (סוף ימי חופתו), אמר ליה אינעב לי עד דאתי בחדך (המתן לי עד שיכלי ימי חופתי, ואליך עמך לבי רב) לא אינעבא ליה". ומפרש שם בגאדת מהרש"א: "ואפשר שהן השנים מ"ח לחופה ונשואין עד בן שלשים לכה, שבשנים אלו עיקר לימוד התלמיד מקבלת רבותיו". **ז.** כמו שהעיד תלמידו רבינו הקדוש (שבת קמז): "כשהיינו למדין תורה אצל ר' שמעון בתקוע". **ח.** כן הוא בספר חבתי ירושלים הנ"ל (מאמר זכות אבות אות ד): "כתב כפתור ופרח (פ"א) מירושלים לעזאל כשלש שעות, וחלחול **ותקוע** שם נסמכים, ומשם לחברון ת"ו כשתי שעות". **ט.** בזהר חדש (בראשית יח) מביא רבי אלעזר מה שמעמ מאבי רבי שמעון על הפסוק (דברים לב, טז) ואשר חרב גאותך "דאלין אינון תלמידי חכמים, דכד שמעין מלה ולא אתיישב בלבחון, דאינון מגיחין דא עם דא, כאינון דמגיחין קרבא בחברא, ובעיין לקטלא דא לדא". **י.** משאלה זו מסיק בספר עדן ציון (שהמדרש ברבי יוחנן בן ברוקה, וז"ל שם: "נראה שהו רבי יוחנן בן ברוקה החולק עם רבי שמעון במשנה עירובין (פ"ח מ"ב) לענין שינוי עירוב, כי עם חברו רבי יוחנן הסנדלר לא מצינו בשום מקום שחולק עמו". **יא.** אבל במדרש (אסתר רבה ג, א) כאשר מספר מעשה זו כותב "והיון אכלין חרובין **ותמירין**", ובספר מדרש תלפיות (ענין חרוב, מועתק בפירוש מתוך מדבש, בהקדמת תיקוני הור א) מביא מדרש זה על פי מה שכתב לו "החכם השלם הר"ב יעקב פארא"ג נ"ו, ששמע מה"ר יוסף ביוזא, שקיבל ממוהר"ר יוחנן גלאנטי ז"ל, ששמע מפי קדוש מדבר מוהר"ר משה גלאנטי ז"ל, שקיבל מהזקנים שקבלו איש מפי איש עד רשב"י ז"ל", שאילן החרובין שהיה לרשב"י במערה, **בכל ערב שבת היה נהפך לאילן של תמרים**". **יב.** בענין זה כותב בספר התניא (אגרת הקדוש פרק ט): "וגם לפלול הקושיות ותירוצים וכו' אשכחן ברשב"י דעסק ב"ו טובא גם בהיותו במערה, ואדריבה בזכות צער המערה זכה לזה כדאיתא בגמ' (שבת לג) דאמר לר' פנחס בן יאיר אכל קושיא כ"ד פירוקי ואל"א אילו לא ראיתני בכך כו' (מבא בשלימותו לעיל "אשר עיר ראיתני בהערתה") וגם באמת ע"כ עיקר עסקיהם במערה הי' תורת המשניות ת"ר סדרי שהיה ביניהם עד רבינו הקדוש, דלוי ספר הוהר והתיקונים היה יכול לגמור ב' וג' חדשים, כי בודאי לא אמר דבר אחד ב' פעמים". אולם החיד"א דעת אחרת לו בענין הת"ר סדרי משנה הנ"ל, כי הוא כותב בספרו שם הגדולים (ח"ב מערכת הור): "נראה שהיו משניות ובריינות ותוספות בסתרי תורה ג"כ, ואפשר שהיו בכלל הת"ר סדרי משנה שהיו מקדם קדמתה". וגם על עצם ספר הוהר מביא שם בזה"ל: "הורב יש"ר בספר מצרך לחכמה דף כ"ב כתב דשמע מפי מגידי אמת, שבשנת ש"פ כשבזו הספרדים עיר הידיעבירה, לקחו מהאקדימיי"א כמה אלפים ספרים, וביניהם ספרי קודש על קלף, ובכלל ספר **הוהר על כל עשרים וארבע משא סבל**, ושולחו הספרים לחשמונים ודוכסים". ובהג"ה מנחם ציון שם כותב שהספרים מנוחים עד היום בוואטיקאן. **יג.** וכן אמר רשב"י על עצמו כמה פעמים ביום ההסתלקות "זכאה חולקך", כמובא באידרא זוטא (האזינו רפח, ורצא), ועוד מסופר שם (רצו) דכאשר

זכר צדיק לברכה. דין ריבא ובר ריבא. זיכה רבים וזכה

דין ריבא ובר ריבא. זיכה רבים וזכה - בזוה"ק (אחרי עט): "זכאה דרא דרבי שמעון בן יוחאי שארי בגויה (שביחוהו בחיים, זכותו יסיפיק שלא יטעו אנשי דורו בסודות התורה). זכאה עדיבה (גורלו של רבי שמעון) בין עלאין ותתאין. עליה כתיב (קהל' יז) אשריך ארץ שמלכך בן חורין וכו', מהו מלכך, דא הוא רבי שמעון בר יוחאי". והוה "דין ריבא ובר ריבא" כי רבי שמעון נקרא מלך (מלכך דא הוא רשב"י), והוא זיכה רבים (זכאה דרא דרבי שמעון), וזכה לעצמו (זכאה עדיבה).

חדש כמה הלכות. הן במשנה ערוכות. זה המרגיז ממלכות

חדש כמה הלכות. הן במשנה ערוכות - דורשי רשומות מציינים ששמו נזכר במשנה יותר משלש מאות פעמים, ובתלמוד ומדרש קרוב לאלפיים פעם. ובסדר הדורות (ערך שמאי, וערך רשב"י) מביא בשם ספר ויקהל משה, דמה שאין הלכה כרבי שמעון בהלכותיו, זה רק היום, אבל "לעתיד לבוא יהיה הלכה כרבי שמאי, וכרבי שמעון".

זה המרגיז ממלכות - בזוה"ק (האוינו רצו): מסופר מקבורת רשב"י: "כד עאל למערתא (כשננסה מטת רבי שמעון מעצמה למערה) שמעו קלא במערתא, זה האיש מרעיש הארץ מרגיז ממלכות" (מפחדו היו רועשים יושבי הארץ, שביטל בכחו את גזירות המלכויות").

טָהַר את עיר טבריה. עשה אותה נקיה. הודו לו משימאי

טהר את עיר טבריה. עשה אותה נקיה - בגמרא שבת הנ"ל (ג): מסופר שכאשר יצא רשב"י מן המערה אמר "הואיל ואיתרחיש ניסא איזיל אתקין מילתא (לטובת הרבים). אמר איכא מילתא דבעי לתקוני, אמרו ליה איכא דוכתא דאית בה ספק טומאה, ואית להו צערא לכהנים לאקופי (שהיה אותו שוק שהספק בו מקום מעבר העיר לדבים, והכהנים לא היו יכולין ליכנס שם מפני טומאה, וצריך להקיף דרך אחר ארוך - רש"י)". ומסופר שם האין שרשב"י טיהר את המקום והוציאו מידי ספק, ובלשון רש"י שם (ד"ה עבד): "היה מקצץ תורמסין ומשליכן שם, ונעשה נס וצף המת במקום שהוא שם, וציניו למקום הקבר" ועי' ידעו שכל שאר המקומות טהורים. בגמרא בבלי לא פירשו היכן היתה מעשה זו, אבל מה שסתם הבבלי גילה הירושלמי (שביעית פ"ט ה"א), ששם מסופר בזה"ל: "אמר ינדי טבריא, והוה נסיב תורמסין ומקצץ ומקליק (משליך), וכל הן דהוה מיתא הוה טייף וסליק ליה מן לעיל". והטעם שרצה להטיב דוקא לעיר טבריא, מבואר במדרש בראשית רבה הנ"ל (עט, י) כי לאחר שיצאו רשב"י ובנו מן המערה, הלכו לרוחץ בחמי טבריא, כדי לרפאות את בשרם ועורם שהעלו חלודה.

אמר ר' אלעזר לאביו, "כל הדא טבתא עבדת לן טבריא, ולית אנן מדכן יתיה מן קטוליא", ולאות הכרת הטוב טיהר רשב"י את העיר.¹

הודו לו משימאי - בירושלמי (שם) מסופר הלאה: "מי עבר קומי מגדלא, שמע קליה דספרא אמר הא בר יוחי מוכי טבריא (כשעבר לפני המגדל שמע קול ספר אומר שהיה אומר דרך לעג וקלס על הוא בר יוחאי מטהר טבריה), א"ל יבא עלי אם לא שמעתי שטבריא עתידה להיטהר", אפילו כן לא הימנין הוית, מיד נעשה גל של עצמות".

ידע כל הנסתרות. דבריו עושים פירות. ביטל כמה גזרות

ידע כל הנסתרות - בזוהר חדש (שיר השירים, יז). איתא שאליו הנביא אמר לרשב"י: "זכאה חולקך, דסתרינן דמארך נהירין קמך כנהורא דשמשא".

דבריו עושים פירות - בזוה"ק (שמות טו). אמר רבי (ולגרסא אחרת רבן גמליאל) על רשב"י שהוא "גברא דלא גזר תעניתא לעלמין על מה דשאל ובעי, אלא הוא גזר וקודשא בריך הוא מקיים, קודשא בריך הוא גזר ואיהו מבטל". ובזוהר חדש (תבא, עג): אמר עליו רבי יהודה בר אלעאי "זכאה נפשיה דבר יוחאי וכו' ואיהו גזר וקודשא בריך הוא מקיים".²

ביטל כמה גזרות - במסכת מעילה (יז): מסופר "פעם אחת גזרה המלכות גזרה שלא ישמרו את השבת ושלא ימולו את בניהם ושיבעלו נדות וכו', אמרו מי ילך ויבטל הגזרות, ילך רבי שמעון בן יוחאי שהוא מלומד בנסים וכו'. יצא לקראתו בן תמליון (שד שקורין נטיין), אמר רצונכם אבוא עמכם וכו'. על ברכתה דקיסר (ונשתתגעו וזיתת צועקת ואומרת הביאו לי את רבי שמעון בן יוחאי), כי מטא (רבי שמעון) התם אמר: בן תמליון צא, בן תמליון צא. וכיון דקרו ל' נפק אזל. אמרו להון שאילו כל מה דאית לכון למישאל, ועלו לבי גזר דמלכא ושקולו כל מה דאית לכון. עלו אשכחו לההוא איגרתא (דכתיבי בה הלין גזירות דאמרו לעיל), שקלהו וקרעוהו".³

כל ימיו אשר חיה. אות הקשת לא נהיה. כי הוא אות עולם היה

בירושלמי (ברכות פ"ט ה"ב): "רבי חזקיה בשם רבי ירמיה כל ימיו של רבי שמעון בן יוחאי לא נראתה הקשת בענן (היה זכותו מגן על הדור ולא היה צריך להראות הקשת בענן - פני משה)". ובזוה"ק (ויקרא טו) מביא ענין זה בזה"ל: "סימנא להסידא זכאה דלא אתגליא האי קשת ביומו, ולא אצטרף לעלא ביומו להאי אות, ומאן איהו, ההוא דבעי רחמי על עלמא ואתחזי לאגנא עלוי (זה שמבקש רחמים על העולם והוא ראוי להגן בזכותו עליו), כגון רבי שמעון בן יוחאי, דלא איצטרף לעלא ביומו להאי אות, דהא הוא אות סימנא בעלמא הוה".⁴

הוכנס גופו הקדוש למערה לקבורה, שמעו בת קול המכרזת ואומרת עליו "זכאה חולקיה לעילא ותתא".⁵ י"ד. פירוש מלך בן מלך, כן הוא בגמרא (ד"ב): "לא רכא ולא בר רכא וכו' מאי רכא - מלכותא, דכתיב (ש"ב ג, טז) אנכי היום רך ומשוח מלך, ואי בעית אימא מהכא (בראשית מא, מג) ויקרא לפניו אברך". ועל משקל זה המאמר קרא לרבי שמעון "ריכא ובר ריכא", כי גם יוחאי אביו היה מחבורת הגדולים, כמו שהעיתקנו להלן "כאור החמה מזהיר" שרבי רחומאי קורא "חברנו יוחאי".⁶ ז"ה. הכתוב (ישעיה יד, טז) הזה האיש מרגיז הארץ מרעיש ממלכות. ז"ה. אבל במדרש אסתר רבה (ג) מסופר דלאחר שרחצו רשב"י ובנו בחמי טבריא, "אמרין צריכין אנו לעשות טובה וניהני להלן בני אתרא, כדרך שעשה יעקב אבינו שנאמר (בראשית לג, יח) ויחן את פני העיר, שהיה עושה איטליס (תחת) ומוכר להם בול. עשו איטליס ומכרו בול" ולא מוכר כלל מענין טהרת העיר. ובא המדרש השלישי, קהלת רבה (א, י) והכריע בניניהם, כי שם מביא את שתייהם, שעשו איטליס למכור בול, וגם שטיהר רשב"י את העיר. י"ה. ובמדרש קהלת רבה הנ"ל נמצא בלשון הזה: "יבא עלי און בידי שמעונות כשערת ראשי שטבריא זו עתידה ליטהר, ועתידה להיות לאוכלי תרומה" עיי"ש עוד כמה שנויים, וכן במדרש בראשית רבה הנ"ל. אבל בגמרא שבת (לד) מסופר באופן אחר לגמרי. י"ה. בזוה"ק יש הרבה סיפורים איך שדברי רשב"י עשו פירות, גם במדרש ישנן שתי עובדות בענין זה. א' בשמות רבה (ג, נב) מסופר "מעשה בתלמיד אחד של רשב"י שיצא חוצה לארץ, ובא עשיר. והיו התלמידים רואין אותו ומקנאין בו, והיו מבקשים הן לצאת לחוצה לארץ. וידע ר"ש, והוציא לבקעה את של פני מדון (מפרשים אותו על מירון), והתפלל ואמר בקעה בקעה המלאי דיגרי זהב, התחילה מושכת דיגרי זהב לפניו. א"ל אז זהב אתם מבקשים, הרי זהב ולא לכם, אלא היו יודעין כל מי שהוא נוטל עשיוי חלקו של עוה"ב הוא נוטל, שאין מתן שחר התורה אלא לעוה"ב". עובדא אחרת היא בשיר השירים רבה (א, א) "מעשה באשה אחת בצידון שהשתה עשר שנים עם בעלה ולא ילדה וכו' הלכו להם אצל רשב"י ועמד והתפלל עליהם ונפקדו". י"ז. וראה להלן "צדיק יסוד העולם" איך שרשב"י ביטל גזרת כליה ל"ע, וכן להלן "קולו זמר עריצים" שביטל דבר ומגיפה רח"ל, וכן ישנם עוד הרבה בזוה"ק, וכלל כיוון לן שם (ויקרא טו): "דלא הוה גזירה דאתגזר על עלמא לעילא, דלא מבטל ליה". ז"ה. וכן הוא בזוהר חדש (בראשית יד): "אמרו עליו על רבי שמעון, שלא נראה קשת בימיו, דהא הוא סימנא בעלמא הוה". ובגמרא (מכות עז) מסופר שכאשר עלה רבי יהושע בן לוי השמימה "מכריז אליהו קמה פנו מקום לבר ליואי פנו מקום לבר ליואי, אזל אשכחיה לר' שמעון בן יוחאי דהוה יתיב על תלת עשר תנטקיי פיזא, אמר ליה (ר' שמעון לייבאל) את הוא בר ליואי, אמר ליה הן. נראתה קשת בימך, אמר ליה הן. אם כן אתה בר ליואי" (אין אותן ראוי לברזו אז שאני שומע, שהקשת אינו אלא בית של איחור העולם, ואם יש צדיק גמור ברוך אין צורך אף - רש"י). ומסיים שם בדמאת לא נראתה הקשת בימי ריב"ל, אלא שהוא לא רצה להחזיק טיבותא לנפשיה. ובמדרש בראשית רבה (נא, ב) מסופר עובדא כזו באופן

לכל ישראל האיר . באור תורה הבהיר . באור החמה מזהיר

לכל ישראל האיר . באור תורה הבהיר - בזה"ק (ויצא קטו): "רבי שמעון דנהיר כל עלמא באורייתא".^{כא}

באור החמה מזהיר - בהקדמת ספר הזהר (יא) מסופר שרבי פינחס בן יאיר היה עם רבי רחומאי על שפת ים כנרת, והוא (רבי רחומאי) היה איש גדול וזקן מאד שלא ראה עוד בעיניו. אמר רבי רחומאי לרבי פינחס, שמעתי שחברנו יוחאי יש לו מרגלית טובה, והסתכלתי באור אותה המרגלית וראיתי שעתיד לצאת ולהאיר בעולם "כנהירו שמשא מנרתקה", כאור השמש היוצא מנרתיקו.^{כב}

מקום בחר בשמיא . עם הנביא אחיה . זה מבני עליה

מקום בחר בשמיא - עם הנביא אחיה - בזהר חדש (בראשית כד) מסופר דכאשר רבי שמעון חלה באו החברייא לבקרו, ובתוך הדברים סיפר להם: "ואחזון לי אתר צדיקיא לעלמא דאתי, ולא אתיישב בלבאי דזכתא בר עם אחיה השילוני, וברירנא דזכתא" (הראו לי את המקומות של הצדיקים לעולם הבא, ולא היה ישר בלבי לבחור את מקומי רק עם אחיה הנביא מעיר שילה, ובהרתי את מקומי).^{כג}

זה מבני עליה - במסכת סוכה (מה:): "אמר חזקיה א"ר ירמיה משום רשב"י ראיתי בני עלייה וזהו מועטין, אם אלף הן אני ובני מהן, אם מאה הם אני ובני מהן, אם שנים הן אני ובני הן". ומסיק בגמרא שהפירוש ב'בני עליה' הוא "דעיילי בלא בר", ובגליון שם בשם הערוך: "חשובים, הנכנסין בלא רשות המלאכים העומדין לפני השכינה".

נחמד מאד למעלה . זכה ליקר וגדולה . כתר עליון לו נגלה

נחמד מאד למעלה . **זכה ליקר וגדולה** - בזה"ק (ויקרא טו), רשב"י שמע קול מן השמים שקרא ואמר: "זכאה אנת רבי שמעון דמארך בעי ביקרך". ושם (פנחס רמא): מסופר: "רבי שמעון הוה אזיל לטבריא, פגע ביה אליהו, אמר ליה (אליהו) שלמא עליה דמר. אמר ליה רבי שמעון במאי קא עסיק קודשא בריך הוא ברקיעא, אמר ליה בקרבנות עסיק, ואמר מלין חדתין משמך. זכאה אנת ואתינא לאקדמא לך שלם". אח"כ שאלו אליהו השאלו ששאלו במתיבתא דרקיעא, "אמר רבי שמעון וקודשא בריך הוא מאי קא אתיב לון, אמר ליה אמר קודשא בריך הוא הא בר יוחאי יימא, ואתינא למשאל מינך". לאחר שפירש לו רבי שמעון את הדבר, קרא עליו אליהו "זכאה אנת בעלמא, דמארך משתבח בך לעילא".

סיני סיני לו נקרא . ארי שבחבורה . ממנו תצא תורה

סיני סיני לו נקרא - בתיקוני זהר (קמח). לאחר שרבי שמעון גילה להחבריא סודות נפלאים "קמו כולוה וברכו ליה, ואמרו פימא דשכינתא, סיני סיני, זכאין אודנין דשמעון מלין אלין מפומך".

ארי שבחבורה - בגמרא (בבא מציעא פד:) מובא שכאשר סיפר רבינו הקדוש לאביו שרבי אלעזר ברבי שמעון החליש את דעתו, אמר לו אביו: "בני אל ידע לך, שהוא ארי בן ארי, ואתה ארי בן שועל". ויתר מזה בזה"ק (שמות טו): "אמר ליה רשב"ג (לכנו רבינו הקדוש) אביו ברי, רשב"י אריא ורבי אלעזר בריה אריא, ולא רבי שמעון כשאר אריוותא, עליה כתיב (עמוס ג, ח) אריה שאג מי לא יירא וגו'".^{כד}

ממנו תצא תורה - מלבד תורת הנסתר, היה רבי שמעון גם בין החמשה תנאים שהתחילו את התורה לדורות, כמובא במסכת יבמות (סב:) וז"ל: "שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא מגבת עד אנטיפרס, וכולן מתו בפרק אחד מופני שלא נהגו כבוד זה לזה, והיה העולם שמש (שנשתכח תורה) עד שבא רבי עקיבא אצל רבותינו שבדרום ושנאה להם, רבי מאיר ורבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון ורבי אלעזר בן שמוע, והם הם העמידו תורה אותה שעה".^{כה}

עשה שבעים תיקונים . יקרים מפנינים . כס תיקן העליונים

קאי על הספר הקדוש תיקוני זהר, אשר בראשו כתוב (הקדמה א): "ודא אתקרי תקוני הזהר, דאינון שבעין אנפין לאורייתא, דפריש רבי שמעון בר יוחאי במלת בראשית מסתרי אורייתא". ומפורש שם דכאשר נתאספו רבי שמעון והחבריא קדישא לעשות זה החיבור, ניתן רשות במרומם לאליהו הנביא, לכל הנשמות מישיבה של מעלה ומישיבה של מטה, וגם להמלאכים, לירד ולגלות להם סודות נעלמים.

פתח פיו בחכמה . הוציא אור תעלומה . תיקן זהרי חמה

פתח פיו בחכמה - מלה"כ (משל א, כו) פיה פתחה בחכמה. ובזהר חדש (בראשית טז:) אמר רבי פינחס בן יאיר לרשב"י: "אתית למשמע מפומך רוח חכמתא".

הוציא אור תעלומה . **תיקן זהרי חמה** - מלה"כ (איוב כה, יא) ותעלומה יוציא אור, וברש"י שם בשם פרקי דרבי אליעזר: "חלון יש ברקיע ושמו תעלומה, משם תולדות השמש לתקופתו", והוא ההמשך "הוציא אור תעלומה, תיקן זהרי חמה", והכונה מבוארת, שכאשר פתח את פיו בחכמה הוציא את אור שמש התורה מתעלומתו ותיקן את זהרו.

אחר, דפעים ישבו אליהו הנביא וריב"ל ולמדו יחד, והגיעו לשמועה אחת משמועות רשב"י ונתקשו בה, ואמר אליהו הרי אדון של אותה הלכה כאן, כלומר שקברו אינו רחוק מכאן, נלך שמה ונשאלה את פיהו. ונכנס אליהו אל המערה של רשב"י, ושאלו רבי שמעון מי הוא האיש הבא עמך, אמר לו אליהו זה הוא גדול הדור רבי יהושע בן לוי. שאלו רבי שמעון עליו האם נראתה הקשת בימיך, ענה אליהו הן. אמר רבי שמעון א"כ אין הוא ראוי לראות את פני. **כא**. "בהרתי" פירושו: הן והמוהיר, כמו (איוב לו, כא) בהיר הוא בשחקים. אמנם גם להמפרשים שם (רש"י ואבן עזרא) שתיבת "בהיר" פירושו מכוסה בעננים (וכן בהר"י פירוש חזקוני על תיבת "בהיר"), ג"כ יתפרש השב, דקאי על התורה שהיתה כמכוסה בעננים, היינו חכמת הנסתר, והוא גילה אורה לכל העולם. **כב**. ושם בפירוש אור החמה כתוב בשם הרב רבי אברהם גאלאנטי ז"ל וז"ל: "לפי שרשב"י ע"ה הפליג בחכמה הזאת הפלא ופלא, וניתן לו רשות שיגלה סודות התורה מה שלא הורשה לשום אדם, לזה אמר ואסתכלתי, כלומר ראיתי שאור אותו מרגליות יוצא כאור זריחת השמש כשיצא מנרתיקו ומאיר לכל העולם, כך היה רשב"י, כי עד זמנו היו עוסקים בחכמה הזאת בהסתר, והוא גלה הדברים והוציא אור התורה וסודותיה מנרתקה, כלומר הפשיט בגדי התורה מפשטותה והאיר לכל העולם כולו". - בתואר זה היה נקרא גם בפי תלמידיו. רבי אבא קרא עליו (זה"ק תצוה קסא): "ווי לעלמא כד יתכניש שמשא", ורבי חייא ראה במראה אותו ואת בנו רבי אלעזר לאחר פטירתם, בעת שחזרו מלימודם במתיבתא דרקיע, והעיד כי "נהירו יתיר מזהר דזיוא דמשא" (הקדמת הזהר ד, ד). **כג**. עוד מצינו שרשב"י צירף עצמו לאחיה השילוני, במדרש רבה עמי ואנן מקרבין מן אברהם עד מלכא משיחא. הקשר בין שניהם - אחיה השילוני ורשב"י - הוא, כי אחיה השילוני התנבא בימי שלמה המלך (מ"א יא), כאשר מצא את יריבעם בן נבט בשדה, ויקרע את בגדו לריב קריעם, ונתן לו י קריעם לסימן שהקב"ה יקרע את ממלכת שלמה, בעוון שנשוי עבדו ע"ז ולא מיחה בהם, ויתן לו (ליריבעם) ^ה שבטים. כאשר נתקיימו דבריו ומלך יריבעם והיה חוטא ומחטיא, לא מיחה בו אחיה הנביא (מלבד מה שהתנבא על עינו, כמובא שם פרק יד), וזה נחשב לו לחטא. וכתוב בסדר הדורות (ח"ב ערך רשב"י): "אחיה השילוני נתגלה ברשב"י, לכפר העון שחתם ליריבעם לעבדו ע"ז, לכן אמר רשב"י יכולני להציל את כל העולם עד עכשיו, ואם יתחבר אחיה עמי עד סוף כל הדורות (ונסחא שונה מהתל), ולכן הוא בצער מערה לכפר על כל ישראל". **כד**. ויש לציון עוד ב' מקומות שנקרא רשב"י בתואר אריה, הא' בזה"ק (אחרי ענט): "כ"ד הוה רבי אבא וחברייא חמאן לרבי שמעון, הוו רהטי אבתריה, ואמרי (הושע יא, י) אחרי ה' ילכו כאריה ישאג (שהיה מגלה סודות התורה בלוי בל פחד כאריה השואג)". והב' בזהר חדש (חות קד). לאחר ששמעון רבי נהוראי ורבי יודאי סודות התורה בשם רבי אלעזר ברבי שמעון, אמרו "מאן דחמי זנביה דאריה ודחיל, כל שכן מאן דחמי אריה ממש". **כה**. ובמדרש (ב"ר

צדיק יסוד העולם . גילה מדרש הנעלם . יכול לפטור העולם

צדיק יסוד העולם - בזהר חדש (ורא לג.) לפי תרגום 'מתוך מדבש': "פעם אחת יצא רבי שמעון לחון מבית מדרשו, וראה שהעולם נחשך ונאפל ונסתם אור השמש. אמר לו לרבי אלעזר בנו בוא ונראה מה רוצה הקב"ה לעשות בעולם. הלכו ומוצאו מלאך אחד שהיה דומה להר גבוה, והוציא שלשים להבות אש מפיו. אמר רבי שמעון אל המלאך מה אתה רוצה לעשות, אמר לו אני רוצה להחריב את העולם, לפי שלא נמצאים שלשים צדיקים בדור כמו אברהם, כי כך גזר הקב"ה, ואברהם היו יהיה, יה"ה בגימטריא שלשים, כלומר שיהיו שלשים צדיקים כאברהם. אמר רבי שמעון להמלאך בבקשה מונח לך אל הקב"ה ואומר לו כי בר יוחאי נמצא בעולם, שיש בכחו לבטל את הגזירה. הלך אותו המלאך ואמר להקב"ה גלוי לפניך מה שאמר לי בר יוחאי. אמר לו הקב"ה לך ותחריב את העולם ולא תשגיח בבר יוחאי. כשבא המלאך ראה אותו רבי שמעון ואמר לו אם לא תלך בשליחותי להקב"ה אגזור עליך שלא תעלה עוד לשמים, ותהיה נדח במקום שנמצאים עז"א ועזא"ל שהפיל אותם הקב"ה משמים לארץ, והם קשורים בשלשלאות בהרי חושך. וכשתכנס לפני הקב"ה אומר לו בשמי אם אין שלשים צדיקים בעולם יהיו עשרים וכו', ואם אין שנים הרי יש אחד, ואני הוא, דכתיב (משל' י, כה) וצדיק יסוד עולם. באותה שעה יצא קול מן השמים ואמר אשרי חלקך רבי שמעון, שהקב"ה גוזר למעלה ואתה מבטל למטה, ודאי עליך נאמר (תהלים קמה, ט) רצון יראיו יעשה".

גילה מדרש הנעלם - בתיקוני זוהר (ז'): אמר אליהו לרשב"י: "קום רבי שמעון ויתחדשון מילין עד ידך, דהא רשותא אתיחייב לך לגלגלה רזין טמירין, מה דלא אתיחייב רשו לגלגלה לשום בר נש עד כעין".¹ ולא רק לרבי שמעון, אלא גם לשאר בני דורו ניתנה הרשות, ובפסירתו נלקחה מהם. כן הוא בזהר (אחר' עט): "תאנא, בימיו דרבי שמעון הוא אמר בר נש לחבריה פתח פין ויאירו דברין (תגלה הסודות מפורשים), בתר דשכיב רבי שמעון הוו אמרי (קהלת ד, ה) אל תתן את פין לחטיא את בשרך (לא תגלה הסודות כדי שלא תעשן)".

יכול לפטור העולם - במסכת סוכה (מה): "אמר חזקיה א"ר ירמיה מושום רשב"י יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין (בזכותי אני סובל כל עונותיהם ופוטרו מן הדין) מיום שנבראתי עד עתה". ובפירוש רבינו חננאל כותב על זה: "רשב"י היה במערה "ג שנים, ונראה לו בדרך מראות אלקים גודל כבודו, והיה יודע בעצמו שהוא חסיד גדול, והיה אומר יכול אני לפטור העולם".

קולו זמר עריצים . והכרית את הקוצים . והציל הלחוצים

בזהר חדש (רות קלב): "אימנא חדא הוה דבר בלוד, אתא רבי שמעון בן יוחאי למתא, אמרו ליה לרבי שמעון בן יוחאי מאי נעביד, קם ועבר במתא וחמא בני נשא שכיבן, אמר כל האי במתא ואנא כא, גזרנא דליבטל. שמעון ברת קלא (בת קול) דהות אמרה (להמשחיתים) פוקו מהכא דהא רבי שמעון בן יוחאי הכא". הוה אומר דבכולו ואמירתו לבד הכרית את המשחיתים והציל הלחוצים.

ראה פניו מאירים . בשבתו עם חברים . עת גילה סוד נסתרים

בזהר (נשא קלב): בעת שהיו רבי שמעון ותלמידיו יושבים ב'אידרא רבא', היכן שגילה להם סודות נשגבים ונעלמים, "אמר רבי שמעון, כולוהו בוצינן חברין, עזקא

קדישא (אתם כל החברים, הדומים לפני השכינה כנר לפני האבוקה, שבאתם להתתקן בזה הטבעת הקדושה, דהיינו בזה האדרא קדישא, כי ישבו בעיגול כמו טבעת, כדי שיראו זה את זה) אסחדנא עלי שמייא עלאין דעלאין, וארעא קדישא עלאה דעלאה, דאנא חמי השתא מה דלא חמא בר נש מיומא דסליק משה זמנא תניינא לטורא דסיני,² דאנא חמינא אנפאי נהירין כנהורא דשמושא תקיפא (שאני רואה את פני שמאירות כאור השמש המאיר בתקופו)".

שלום רב על משכבו . מה יפיו ומה טובו . דובר אמת בלבבו

שלום רב על משכבו - בזהר"ק (האזינו רצו): "בתר דנפק פוריא (אחרי שהוציאת את מיטת רשב"י לקבורה) הוה סליק באוריא, ואשא הוה להיט קמיה, שמעו קלא 'עולו' ואתו ואתכנסו להילולא דרבי שמעון, יבא שלום ינוחו על משכבותם (ישעיה נז, ב).³ כמו כן מצינו שם (חיי שרה קכג.) שתלמידו רבי אבא סבא, לאחר שהשתטח על קברו "קם על רגליו ואמר מנוחה ושולם גרמין יהא לך רבי שמעון".

מה יפיו ומה טובו - לשון הכתוב (זכריה ט, יז) מה טובו ומה יפיו. לפי סדר הפזמון, נראה בעליל דקאי על גודל שכרו ומדרגתו של רשב"י לאחר פטירתו, והוא על פי מאמרו של אליהו (זהר"ק נשא קמד): "זכאה את רבי שמעון וזכאה חולקך וכו' כמה דרגין אתתקנו לכון לעלמא דאתי, כמה בוצינן דנהורין זמינן לנהרא לכוי". גם רבי יהודה בר אילעאי ניבא עליו (זהר חדש תבא עג): ואמר שהוא עתיד "למהוי רישא לצדיקא דיתבי בגינתא עדדן, ויקבל אפי שכינתא, וחמי לקודשא בריך הוא, וישתעשע עם צדיקא וכו'". וכן הוה, כמו שרשב"י בעצמו סיפר לאחר פטירתו בחזיון לרבי אלעזר בנו (שם נח כה): ששאלו "מה אנן תמן" (מה אנו נחשבים שם בעולם העליון), והשיבו אביו כי הם נחשבים למלאכי מעלה, ויש להם רשות לבוא להיכלו של דוד מלך המשיח ולהשתעשע בדברי תורתו.

תורתו מגן לנו . היא מאירת עינינו . הוא ימליץ טוב בעדנו

בספר חסידים (סימן רכ"ד): "כל האומר דבר שמועה מפייהם, הם מתפללים עליו שם ומליצים טובה עליו", ולכן בזכות שנלמד תורתו שהיא מגן לנו ומאירת עינינו, נזכה שהוא ימליץ טוב בעדנו, אמון.⁴

לזכות
חיים בן מרים
הנה"ח מו"ה חיים זיגער הי"ו
נשיא המכון

זכות התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי
יגן עליו ועל כל ב"ב והנלוים אליו יחיו
להתברך בכל משאלות לבם לטובה

סא, ג - קה"י יא, יז) אומר שהיו שבעה תלמידים, ורשב"י אחד מהם, והם 'מלאו כל ארץ ישראל תורה'.
 א. אגב, בתוך הזהר"ק ישנם חלקים הנקראים 'מדרש הנעלם', ובעל עקידת יצחק קורא בשם זה את כל ספר הזהר.
 ב. האר"ז"ל בשער הגלגולים כותב: "בזמן האדרא רבא עלה לאותה מדרגה תחתונה שהיה בה משה רבינו ע"ה בזמן לחות שניות".
 ב. פסוק זה נאמר אז כלפי מה שמסופר שם מקודם, שכאשר נודע שנה נפשיה דרבי שמעון, באו גבורים ובעלי מלחמה מעיר ציפורי לקחת את רבי שמעון להיקבר אצלם, ובני מירון דחקו אותם להחזירם לאחוריהם, והיתה מריבה גדולה שם, עד שנעשה נס ומיטת הצדיק עלתה ועמדה באויר, אז חזרו בני ציפורי ולא ביקשו עוד את רבי. כלפי בני צפורי אלו אמרה הבת קול פסוק זה "שאל ירע בעיניכם שתחולתכם נכזבה, כי ביום הסתלקות רבי שמעון אין ראוי להיות מחולקת" (מתוך מדבש).
 ב. באבות דרבי נתן (פ"ט מ"ב) מצינו מליצה טובה שהמליץ רשב"י בעד כלל ישראל, וז"ל: "רבי שמעון בן יוחי אומר מכאן שאין ישראל רואין פני גיהנם לעולם, משלו משל למח"ד למלך בשר ודם שהיה לו שדה זיבורית, באו בני אדם והשכיחוה בעשרת כורין חטים בשנה, זבלוה עדרוה השקוה וכסחוה ולא הכניסו ממנה אלא כור אחד חטים בשנה. אמר להם המלך מהו זה, אמרו לו אדונינו המלך אתה יודע בשדה שנתת לנו, שמתחלה לא הכנסת ממנה כלום, ועכשיו שזבלנוה ויכסחנוה והשקינהו מים לא הכנסנו ממנה אלא כור אחד חטים בלבד. כך עתידים ישראל לומר לפני הקב"ה רבש"ע (ישעיהו עפולות רבות בתורה ומעשים טובים, אבלי) אתה יודע ביצר הרע שהוא מסית בנו שנאמר (תהלים קק) כי הוא ידע יצרנו".

